

**افسانه‌ها و باورداشتهای مردم شناختی**

**جانوران و گیاهان در گیلان**

**خزندگان ، دوزیستان ،**

**آبزیان وحشرات**

(جلد سوم)

پژوهش و نگارش: محمد بشرا



|                         |                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| سرشناسه                 | بشرا، محمد، ۱۳۱۶ -                                                                                                                                                                                       |
| عنوان و نام پدیدآور     | افسانه‌ها و باورداشت‌های مردم‌شناختی جانوران و گیاهان در گیلان (خزندگان، دوزیستان، آبریان و حشرات)/محمد بشرا.                                                                                            |
| مشخصات نشر              | رشت : دهسرا، ۱۴۰۳.                                                                                                                                                                                       |
| مشخصات ظاهری            | ۲۳۲ ص.                                                                                                                                                                                                   |
| شابک                    | ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۷-۶۳۴-۹                                                                                                                                                                                        |
| وضعیت فهرست نویسی       | فیب                                                                                                                                                                                                      |
| موضوع                   | فرهنگ عامه -- ایران -- گیلان / Gilan -- Iran -- Folklore<br>جانوران ها -- ایران -- اساطیر / Iran -- Mythology -- Animals<br>افسانه‌ها و قصه‌های گیلکی / Gilan -- Iran -- Legends<br>جانوران ها / Animals |
| رده بندی کنگره          | GR۲۹۱:                                                                                                                                                                                                   |
| رده بندی دیویی          | ۹۵۵۴۳/۳۹۸:                                                                                                                                                                                               |
| شماره کتابشناسی ملی     | ۸۳۱۳۵۵:                                                                                                                                                                                                  |
| اطلاعات رکورد کتابشناسی | فیب                                                                                                                                                                                                      |

• نام کتاب : افسانه‌ها و باورداشت‌های مردم شناختی جانوران و گیاهان در گیلان (خزندگان، دوزیستان، آبریان و حشرات)- جلد سوم

• مولف : محمد بشرا

• ناشر: انتشارات دهسرا (ناشر برگزیده)، ۸۹، ۸۷، ۸۵، ۷۹، ۸۹، ۸۷، ۸۵، ۷۹، ۹۰، ۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۱۴۰۳  
دفتر مرکزی و نمایشگاه: رشت، خ لاکانی، ابتدای خ هفده شهریور  
تلفن: ۰۹۷۱-۳۳۲۳۰۹۷۱-۳۳۲۶۰۰۵۵-۳۳۲۴۰۰۵۵-۳۳۲۴۰۰۵۵ فکس: ۰۱۳-۳۳۲۴۱۹۷۱

• حروفچینی و صفحه آرایی : انتشارات دهسرا

• طرح جلد : شاهین بشرا

• نوبت چاپ، تاریخ انتشار : چاپ دوم، سال ۱۴۰۴

• شمارگان : ۱۰۰ جلد

• تعداد صفحات، قطع : ۲۳۲ صفحه ، وزیری

• لیتوگرافی، چاپ و صحافی : لیتوگرافی همراهان، چاپ توکل

• شماره استاندارد بین المللی کتاب : ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۷-۶۳۴-۹

• قیمت در سراسر کشور : ۲۰،۰۰۰ تومان

[www.DEHSARA.com](http://www.DEHSARA.com)

کلیه‌ی حقوق قانونی و شرعی برای مولف محفوظ می‌باشد و هیچ شخص حقیقی یا حقوقی، حق تکثیر تمام یا قسمتی از این اثر را نداشته و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

## فهرست

در این کتاب می‌خوانید:

بخش نخست، خزندگان، دوزیستان و آبزیان

صفحه‌ی ۷

- ۱ - مار (طرح کلی) از صفحه ۸ تا صفحه ۱۶
- ۲ - مار خانگی از صفحه ۱۶ تا صفحه ۱۸
- ۳ - مار از گوزن می‌هراسد و تریاق گوزن از صفحه ۱۹ تا صفحه ۲۱
- ۴ - مار مزارهای گیلان از صفحه ۲۲ تا صفحه ۲۴
- ۵ - مار، خرنده‌ی لعنتی از صفحه ۲۴ تا صفحه ۲۹
- ۶ - مارهای گیلان از صفحه ۳۰ تا صفحه ۳۷
- ۷ - مارمولک بی‌دست و پا (کورولوب) از صفحه ۳۷ تا صفحه ۴۱
- ۸ - بی‌نویس این قسمت از صفحه ۴۲ تا صفحه ۴۹
- ۹ - افسانه‌ها و داستان‌ها درباره مار و مارمولک بی‌دست و پا از صفحه ۵۰ تا صفحه ۵۵
- ۱۰ - بی‌نویس این قسمت از صفحه ۵۶ تا صفحه ۵۸
- ۱۱ - مهره‌ی مار، باورهای درباره‌ی مار و مارمولک بی‌دست و پا از صفحه ۵۹ تا صفحه ۶۸
- ۱۲ - دیدار مار در زمان‌های گوناگون و احکام آن در روزهای ماه از صفحه ۶۸ تا صفحه ۷۰
- ۱۳ - مار و هواشناسی، ضرب‌المثل‌ها و جیستان‌ها درباره‌ی مار از صفحه ۷۱ تا صفحه ۷۴
- ۱۴ - بی‌نویس این قسمت از صفحه ۷۵ تا صفحه ۷۹
- ۱۵ - مارمولک (جلیاسو) و بی‌نویس از صفحه ۸۰ تا صفحه ۸۲
- ۱۶ - قورباغه، وزغ، مار و قورباغه، زنان شالی‌کار و آواز قورباغه‌ها و مطایبه‌ها از صفحه ۸۳ تا صفحه ۹۶
- ۱۷ - بی‌نویس این قسمت از صفحه ۹۷ تا صفحه ۱۰۰
- ۱۸ - لاک‌پشت، افسانه‌ها، تفال پالاک‌پشت، لاک‌پشت و نوعی بیماری و باورها از صفحه ۱۰۱ تا صفحه ۱۱۲
- ۱۹ - بی‌نویس این قسمت از صفحه ۱۱۳ تا صفحه ۱۱۵
- ۲۰ - ماهی، شاه‌ماهان، ماهی‌گیری کچلک، مطایبه‌ها، باورها و بی‌نویس از صفحه ۱۱۶ تا صفحه ۱۳۲

۲۱ - خرجنگ و باورها، خر و خرجنگ چه ارتباطی با هم دارند، و بی‌نویس از صفحه ۱۳۳ تا صفحه ۱۳۶

## بخش دوم: حشرات

صفحه ۱۳۷

۲۲ - طرح کلی، بابو (کرم ابریشم) و نام‌هایش، باورهای نوغان‌داری، بیله‌چینی از صفحه ۱۳۸ تا صفحه ۱۵۱

۲۳ - بی‌نویس این قسمت از صفحه ۱۵۲ تا صفحه ۱۵۷

۲۴ - پشه و بی‌نویس از صفحه ۱۵۸ تا صفحه ۱۶۲

۲۵ - پوتار (موریچه) از صفحه ۱۶۳ تا صفحه ۱۶۷

۲۶ - چی‌چی لاس (سجاقک) و بی‌نویس از صفحه ۱۶۸ تا صفحه ۱۷۱

۲۷ - خرسه (زالو) و بی‌نویس از صفحه ۱۷۲ تا صفحه ۱۷۶

۲۸ - دوم کولانا (گژدم) از صفحه ۱۷۷ تا صفحه ۱۷۸

۲۹ - زئیل و بی‌نویس از صفحه ۱۷۹ تا صفحه ۱۸۱

۳۰ - زلزله (زنجره) و بی‌نویس از صفحه ۱۸۲ تا صفحه ۱۸۴

۳۱ - زن بوره (نوعی کفش دوزک) و بی‌نویس از صفحه ۱۸۵ تا صفحه ۱۸۹

۳۲ - ساس و داستان و باورهایش و بی‌نویس از صفحه ۱۹۰ تا صفحه ۱۹۲

۳۳ - سیج (شیش)، شیش‌های درباری، و... از صفحه ۱۹۳ تا صفحه ۱۹۸

۳۴ - سوبول (کک) و بی‌نویس از صفحه ۱۹۹ تا صفحه ۲۰۲

۳۵ - شاخ‌داری (حلزون) و بی‌نویس از صفحه ۲۰۳ تا صفحه ۲۰۵

۳۶ - شله سوبوله (خرچسونه) و بی‌نویس از صفحه ۲۰۶ تا صفحه ۲۰۷

۳۷ - عسله مگز (مگس عسل)، بره‌موم (موم سیاه) و بی‌نویس از صفحه ۲۰۸ تا صفحه ۲۱۲

۳۸ - لابدان (عنکبوت) تغال با عنکبوت و بی‌نویس از صفحه ۲۱۳ تا صفحه ۲۱۷

۳۹ - گابه‌گوباله (پشکل غلطان) و داستانش از صفحه ۲۱۸ تا صفحه ۲۲۳

۴۰ - کاپیش (آبدوزدک) و بی‌نویس از صفحه ۲۲۳ تا صفحه ۲۲۵

۴۱ - ملخ، مگز (مگس)، گرزک (زنبور طلایی)، هف گز (هفت بازگرنده)، باقلامگز (مگس یا سوسک باقلا)، حره‌خودا

(خرخاکی) فچه (کرمک آب‌راکد)، جوکوله (جو کولک) کارفرمانی؟! و بی‌نویس از صفحه ۲۲۶ تا صفحه ۲۳۲

## راهنمای آوانویسی:

a (آ) فتحه (زیر) (ساره sar6 = قالب برای پنیر)

ā (آ) فتحه‌ی کشیده (وارش Vār6š) باران.

â (آ) آی ملتی (آلو âlu) میوه.

i (ئی) (تیج tij) تیز.

u (او) ضمیر سوم شخص مفرد (اوشم uš6m) بلدرچین.

ū (او) بلند و کشیده (چورē čūr6) خیس و آب چکان.

e (ا) کسره (زیر) (آیه aye) می‌آید.

ē (ا) کسره‌ی کشیده (هنن hēn) خریدن.

6 کسره‌ی بی‌رنگ در تلفظ کلمه‌ی (رشت r6št) مرکز استان گیلان.

o (ا) ضمه (پیش) (سرخ sorx) قرمز.

ō (ا) پُر، کشیده (گورش gōr6š) آروغ.

\* \* \*

## حرف‌ها:

ب = b / پ = p / ت = t / ط = c / س = j / ج = č / چ = h / ح = x / خ = d / د = d  
 ز = z / ذ = z / ض = z / ظ = r / ر = š / ش = γ / غ = f / ف = q / ق = k / ک = g / گ = l / ل = m / م = n / ن = v / و = y / ی = y

## نشانه‌های اختصاری:

- پا: پرندگان ایران / انتشارات سازمان حفاظت محیط زیست / ۱۳۵۴ / تهران / چاپ اول.
- حل: حلیۃ المتقین / ملا محمد باقر مجلسی / شرکت نسبی کانون کتاب / ۱۳۴۳ / کانون کتاب.
- س گ: سراسر گیلان جلگه‌ای.
- ش گ: شرق گیلان. تمامی مناطق.
- غ گ: غرب گیلان. تمامی مناطق.
- فب: فرهنگ ایران باستان / ابراهیم پورداود / انتشارات تهران / بخش نخست.
- فپ: فرهنگ گیل و دیلم / فارسی به گیلکی / محمود پاینده‌ی لنگرودی / انتشارات امیرکبیر / ۱۳۶۶ / تهران.
- فت: فرهنگ تالشی، تاتی و ترکی / دکتر علی عبدلی / دهخدا ی انزلی / آبان ۱۳۶۳ / چاپ اول.
- فس: فرهنگ گیلکی / دکتر منوچهر ستوده / انجمن ایران‌شناسی / بهمن ۱۳۳۲ / تهران.
- فط: فرهنگ طبری / صادق کیا.
- فم: فرهنگ فارسی / دکتر محمد معین / انتشارات امیرکبیر / چاپ هشتم / ۱۳۷۱ / تهران.
- فج: قصص الانبیاء / مولانا محمود جویری / کتاب فروشی اسلامیة / چاپ دهم / تهران.
- قس: قصص قرآن مجید / برگرفته از تفسیر ابوبکر عقیق نیشابوری / مشهور به سور آبادی / یحیا مهدوی.
- و س: ویژگی‌های دستوری و واژه‌نامه‌ی گیلکی / جهان‌گیر سرتیپ‌پور / نشر گیلکان / رشت / ۱۳۶۹.
- و م: واژه‌نامه‌ی گیلکی / احمد مرعشی / انتشارات طاعتی / چاپ اول / ۱۳۶۳ / رشت.
- و ن: واژه‌نامه‌ی مازندرانی / محمد باقر نجف‌زاده‌ی بارفروش / بنیاد نیشابور / ۱۳۶۸ / چاپ اول.